

Piśmiennictwo

- Ackermann W.P., 1997, Chiropraktyka ukierunkowana, Diagnostyka i technika. *Natur Medica*.
- Adair I. i wsp., 1977, Moire topography in scoliosis screening, *Clin. Ortop.*, nr.129, s. 165-171.
- Adamczak I., I wsp., 1997, Częstość występowania wad postawy ciała u dzieci i młodzieży bydgoskiej, Referat Konferencji Naukowej, WSP Bydgoszcz.
- Adamczak I., 2000, Badanie zależności między rozwojem somatycznym a występowaniem wad postawy ciała młodzieży regionu bydgoskiego, *Scripta Periodica*, III (2), supl. 1 s. 191-197. Adamczak I. i wsp, 2002, Rozwój somatyczny a wady postawy ciała wśród dzieci ze szkół podstawowych, [w] A. Malinowski, [red.] *Ontogeneza i promocja zdrowia*, Uniwersytet Zielonogórski, 2002, s. 106-109.
- Allum J.H., Young L.R., 1976, The relaxed ascillation technique for the determination od the moment of inertia of limb segments, *J. Biomechanics*, nr 9, s. 21-25.
- Aldernik G.J. 1991, The sacroiliac joint: review of anatomy, mechanics and function. *J. Orthop. Spotsr Phys. Ther.*, 13, 2, s. 71 - 84.
- Ambros Z., 1962, *Zarys ortopedii ogólnej*, PZWL, Warszawa.
- Andrzejewska J., Grabarczyk M., 2003, Boczne skrzywienia kręgosłupa dzieci ze wsi Dolnego Śląska, [w] J. Zagórski i wsp., [red.] *Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej*, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Lublin, s. 332 - 336.
- Asamoah V, 1998, Measuring the surface of the back, *Value*, 29(6), 480-489.
- Asazume T.N. et al, 1984, Analysis of human dynamic posture in normal and scoliotic patients. Surface topography and spine formity. *Proceedings of the 3-rd International Symposium*. Oxford 1984.
- Barcińska I., Dubielis A., 2006, Wady postawy, [w] Kiperski J. [red.], *Rehabilitacja Medyczna*, PZWL, Warszawa, s. 298.
- Barczyk K., 1997, Kształtowanie się krzywizn przednio tylnych kręgosłupa u 12-15 letnich dzieci, *Fizjoterapia t.5*, 1, 15-18.
- Barczyk K., Skolimowski T., Hawrylak A, Bieć E, 2005, Ukształtowanie kręgosłupa w płaszczyźnie strzałkowej u osób uprawiających wybrane dyscypliny sportowe, *Medycyna Sportowa*, nr 6 (159), 395-400.
- Bąk S., 1965, *Postawa ciała, jej wady i leczenie*, PZWL, Warszawa.
- Bąk S., 1977, Fizjologiczne podłoże odchyłeń w fizycznym rozwoju młodzieży szkolnej,

- [w], Korektywa i kompensacja w rozwoju młodzieży szkolnej, R. Trzeźniowski, T. Maszczak, [red.], SiT, Warszawa, s. 38-41.
- Betz R.R., 2004, Kyphosis of the thoracic and thoracolumbar spine in the pediatric patient; normal sagittal parameters and scope of the problem. *Instr Course Lect*, 53, 479-484.
- Bernhardt M., Bridwell K.W., K.W., 1989, Segmental analysis of the sagittal plane alignment of the normal thoracic and lumbar spines and thoracolumbar junction. *Spine*, 14, 717-721.
- Będziński R., 1993, Wybrane elementy biomechaniki kręgosłupa, [w] Powstawanie wad postawy ciała, ich ocena i postępowanie korekcyjne, [red] W. Ślwia, Wrocław, s. 47 – 72.
- Będziński R., Wall A., 1987, An attempt At Determining the Eoffort of the Lumbag Part of the Spine on the Basi sof Model Inwestigations, Maurtinus Nijhoff Publischers Dordrecht, Boston, Lancaster, s. 497 – 520.
- Białko A., 2004, Wady postawy i boczne skrzywienia kręgosłupa u dzieci z Województwa Zachodniopomorskiego, Konferencja nt. Aktywność ruchowa ludzi w różnym wieku, Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej, s. 203-210.
- Bibrowicz K., Skolimowski T., 1995a, Występowanie zaburzeń symetrii postawy w płaszczyźnie czołowej u dzieci od 6 do 9 lat, *Fizjoterapia*, t. 3, nr 2, s.26-29
- Bibrowicz K., 2003, Powtarzalność wyników badań postawy ciała metodą komputerowej topografii moire'a i najczęstsze błędy w jej stosowaniu, IV Międzynarodowy Dzień Fizjoterapii, Wrocław.
- Bielicki T., Waliszko A., 1981, Zmiany w rozwoju fizycznym młodzieży w Polsce w okresie 1955 – 1978, Zakład Antropologii PAN, Wrocław.
- Bitman F., Badke G., 1988, Zaburzenia postawy ciała dzieci i młodzieży. *Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna*, nr 81.
- Blaim A., 1965, Badania kliniczne i laboratoryjne nad otyłością wieku dziecięcego, AWF, Warszawa.
- Bochenek A., Reicher M., 1978, Anatomia człowieka, PZWL, Warszawa.
- Bogdańska-Bodych M., 2004, Postawa ciała chłopców w okresie pokwitania, *Auksologia a promocja zdrowia*, Kielce, t. 3, s.13-18.
- Borek R i wsp., 2006, Ocena wpływu niepewności danych pomiarowych na rezultat wnioskowania statystycznego o rozkładzie mierzonych cech antropometrycznych, *Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej*, nr 233, *Elektrotechnika* z. 29
- Boseker E.H. i wsp., 2000, Determination of „normal” thoracic kuphosis: a

- roentgenographic study of 121 „normal” children. *J Pediatr Orthop*, 20, 795-798.
- Boyle J.J. i wsp., 2002, Influence of age on cervico-thoracic spinal curvature: An ex vivo radiographic study. *Clin Biomech*, 17, 361-367.
- Boziłow W. i wsp., 2002, Rozwój somatyczny a dojrzewanie płciowe dzieci i młodzieży województwa kujawsko - pomorskiego w roku 2002, *Nowiny Lekarskie*, 72, 6, 448 – 452.
- Bronsztejn I.N., Siemiendajew K.A., tł. Czarnecki S., Bartoszyński R., 1999, *Matematyka: poradnik encyklopedyczny*, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe, PWN, s. 856
- Browne J.E., O'Hare N.J., 2002, Przegląd metod badania zdolności utrzymania równowagi w pozycji stojącej, *Rehabilitacja Medyczna*, t. 6, nr 1.
- Bulicz E., Murawow I, 2002, *Zdrowie człowieka; Diagnostyka zdrowia. Zdrowotne efekty aktywności fizycznej*, Radom, s. 533-542.
- Bunak W.W., 1960, Fizyczne rozwitje i somatyczne typy w period Rosta. Trudy IV – ej naucznej konferencji po wzrastnoj morfologii i biochemii.
- Burdukiewicz A., 1995, Zmienność postawy ciała dzieci wrocławskich od 7 do 15 lat w badaniach longitudinalnych, *Stud. i Monogr. AWF*, Wrocław.
- Burdukiewicz A. i wsp., 2004a, Postawa ciała w aspekcie zróżnicowania wskaźnika BMI, *Auksologia a promocja zdrowia*, Kielce, t. 3, s. 27-33.
- Burdukiewicz A. i wsp., 2004b, Postawa ciała dziewcząt i chłopców w wieku 6-16 lat z okolic Rabki, [w] J. Zagórski, H. Popławska, M. Skład, [red], *Uwarunkowania rozwoju dzieci i młodzieży wiejskiej*, Instytut Medycyny Wsi, Lublin, s. 427-436.
- Cabak A., Ostrowska E., 1995, Rozwój motoryczny i ocena budowy ciała wcześniaków w wieku wczesnoszkolnym, *AWF*, Warszawa.
- Charriere L., Roy J., 1963, *Kinesitherapie des deviations anteroposterieures du rachis*, Paris, Masson.
- Chądzeńska-Pawlikowska J., Ziółkowski R., 1992, Postawa ciała dziewcząt w wieku 15-18 lat, [w] J. Ślężyński [red], *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, AWF, Katowice, s. 115-120.
- Chlebna - Sokół D., Ligenza I., Haładaj K., Loba-Jakubowska E., 1995, Ocena rozwoju somatycznego wcześniaków hospitalizowanych po urodzeniu z powodu zagrożenia życia – badania przekrojowe, *Klinika Pediatryczna*, t. 3, z. 3, s. 21 - 24.
- Chrzanowska M., 1976, Postawa ciała oraz jej związek z typem budowy i poziomem rozwoju biologicznego dzieci i młodzieży, *Materiały i Prace Antropologiczne*, nr 29.

- Chrzanowska M., i wsp. 1992, Dziecko krakowskie: poziom rozwoju biologicznego dzieci i młodzieży miasta Krakowa, Wydawnictwo Monograficzne AWF Kraków, nr 34.
- Cieśla T., 1993, Niektóre aspekty kompensacji w bocznych skrzywieniach kręgosłupa, Zeszyt Metodyczno-naukowy, AWF, Katowice, nr 3, s. 29 - 38.
- Cieślik J. i wsp., 1994, Dziecko poznańskie '90: wzrastanie, dojrzewanie, normy i metody oceny rozwoju, Wydawnictwo Naukowe Bogucki, Poznań.
- Corvo R. H., 1972, Altura vertebral en function de talla, Sem Departive, nr 529 – 530.
- Cotta H., 1980, Orthopaedics, Georg Thieme Verlag Stuttgart, New York.
- Czaklin W.F., Abalmasowa A.A., 1973, Skolioz i kifozy. Medic, Moskwa
- Czchaidze D.W., 1962, Koordynacja ruchów dowolnych powstawanie nawyków ruchowych człowieka w świetle ogólnych zasad sterowania i układów sterowanych, Wych. Fiz. i Sport, nr 6.
- Deacon P., Flood B.M., Dickson R.A., 1984, Idiopathic scoliosis in three dimensions. J.B.J.S., vol. 66-B, nr 4, Augyst , s. 509.
- Dega W., 1933, Asymetria w budowie miednicy, kości udowych i stawów biodrowych płodów ludzkich, Przegląd Antropometryczny, 7
- Dega W., 1962, [w] 1992, Postawa ciała i metody jej oceny, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 290.
- Dega W., 1984, Ortopedia i rehabilitacja, PZWL, Warszawa.
- D’Osualdo F. i wsp., 1997, Validation of clinical measurement of kyphosis with a simple instrument, the arcometer. Spine, 22, 408-413.
- Drozdowski Zb., 1988, Antropologia dla nauczycieli wychowania fizycznego, AWF, Poznań.
- Duda D., 2006, Aktywność fizyczna i niektóre zajęcia w czasie wolnym uczniów klas 6 ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Rumi, Gdańsk 11-13.09.03 r., Międzynarodowa konferencja naukowa PTA nt. Wszystkich rzeczy miarą jest człowiek.
- Dutkiewicz W., 1999, Wady postawy u uczniów szkół wiejskich, [w:] J. Zagórski i wsp., [red.], Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Biała Podlaska, Suplement nr 1, s. 231-236.
- Dziak A., 1990, Bóle krzyża, PZWL, Warszawa.
- Dzieniszewska L., 1955, Rozwój fizyczny i rozwój czynności ruchowych wcześniaka, PEDIATRIA POLSKA, t. 30, z. 5, s. 409-421.
- Edrman H., 1968, Grundzuge einer funktionellen Wirbelsaulenbetrachtung, Man. Med, 6.

- El - Sayyad M.M., 1986, Comparison of roentgenography and moire topography for quantifying spinal curvature, *Phys. Ther. Jul.*, nr 66 (7), s. 1078-1082.
- Fidelus K., 1961, Biomechaniczna analiza postawy, *Wychowanie fizyczne i Sport*, nr 2, s. 155-162.
- Fon G.T. i wsp. 1980, Thoracic kyphosis: range In normal subjects. *Am J Roentgenol (AJR)*, 134, 979-983.
- Gastoł W., 1968, Zniekształcenia statyczne w okresie rozwoju fizycznego wiejskiej młodzieży szkolnej na terenie woj. Krakowskiego, *Kultura Fizyczna*, s. 491-494
- Gawlik K., Zwierzchowska A., 1999, Częstość występowania wad postawy u dziewcząt lekko upośledzonych umysłowo, *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*, nr 2.
- Gieremek K., Stokłosa H., Pielą D., 1992, Postawa ciała zawodników strzelectwa Sportowego, *Wychowanie Fizyczne i Sport*, nr 1-2.
- Goździewski S. i wsp., 1977, Rozwój kręgosłupa u dzieci i młodzieży szkolnej w populacji dolnośląskiej, *Prz. Antr.*, nr 43, s. 273-307.
- Grabara M., 2000, Wady postawy u dzieci w wieku szkolnym, AWF Katowice.
- Grabarczyk M, Jankowiak J, 2001, Postawa ciała a budowa somatyczna studentów AWF we Wrocławiu, *Studia i Monografie AWF, Wrocław*, nr 59.
- Grabarczyk M., Jankowiak J., 2002, Postawa ciała dzieci z wybranych środowisk, [w:] A. Malinowski [red.] *Ontogeneza i promocja zdrowia*, Uniwersytet Zielonogórski, 2002, s. 87-89
- Graff K. i wsp., 1992, Częstość występowania wad postawy ciała u dzieci i młodzieży, [w:] J. Ślężyński, *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, AWF Katowice.
- Gray M., 1989, *Siły życia*, PWN, Warszawa.
- Grochmal St., 1978, Wskazania i przeciwwskazania do leczenia zachowawczego zespołu bólowego dolnego odcinka kręgosłupa, [w:] W. Dega [red.], *Profilaktyka i zachowawcze leczenie w zespołach bólów dolnego odcinka kręgosłupa*, PZWL, Warszawa, s. 39-45.
- Grochmal St., 1985, Neuropatologiczne mechanizmy w powstawaniu wad postawy, *Kultura Fizyczna*, 1-2, 24.
- Grudziecka B., Raczkowski W. J., Włodarczyk J., 2004, Wstępna analiza wpływu zaburzeń statyczno-dynamicznych na powstawanie wad postawy, *Kwartalnik Ortopedyczny*, nr 1.
- Gruszecki M., Kołtowska M., 1992, Czynniki determinujące kształtowanie się postawy ciała u dzieci, [w:] J. Ślężyński, *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, AWF

Katowice.

- Gudzio-Kania T., Wiercicka M., 2002, Ocena postawy ciała dzieci w wieku 7-15 lat na podstawie wybranej losowo szkoły podstawowej miasta Poznania, *Nowiny Lekarskie*, 71, 2-3, 151-159.
- Górniak K., 1999a, Częstość występowania wad postawy ciała u dzieci wiejskich i miejskich rozpoczynających naukę w szkołach podstawowych. [w:] J. Zagórski i wsp., [red.] Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Biała Podlaska, Suplement nr 1, s.245-250.
- Górniak K., 1999b, Postawa ciała dzieci wiejskich, [w] M. Skład, Wybrane wskaźniki rozwoju biologicznego dziewcząt i chłopców wiejskich z Podlasia, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu, Biała Podlaska, s. 329-337.
- Górniak K., 2000, Postawa ciała dziewcząt i chłopców wiejskich,[w:] M. Skład, Wybrane wskaźniki rozwoju biologicznego dziewcząt i chłopców wiejskich z Podlasia, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu, Biała Podlaska, s. 303-336.
- Gwoźdźcinowski D., Saulicz E., Nowotny J., Rudzińska A., 1992, Trójpłaszczyznowa automatyczna ocena postawy ciała osób z bocznymi skrzywieniami kręgosłupa, [w] J. Ślężyński, [red], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, AWF, Katowice, s. 61-65.
- Hagel G., 2004, Typy postawy ciała dzieci szczecińskich, Konferencja nt. Aktywność ruchowa ludzi w różnym wieku, Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej, s. 421 – 422.
- Hallebrandt F.A., 1997, Standing as a geotropic reflex, *Am. J. Physiol.*, nr 121, s. 471-474.
- Harabasz L., 1986, Środowiskowe uwarunkowania powstawania wad postawy ciała u dzieci i młodzieży, [w:] T. Kasperczyk [red.], Postępowanie korekcyjne i rekreacja ruchowa w rozwoju fizycznym dzieci i młodzieży, Warszawa.
- Helsing E. i wsp., 1987, Cervical and lumbar lordosis and thoracic kyphosis In 8, 11 and 15-year old children. *Eur J Orthod*, 9, 129 - 138.
- http://pl.wikipedia.org/Wiki/Prosta#Intuicyjny_opis_dla_geometrii_euklidesowej
- Hulanicka B. i wsp., 1990, Różnice w rozwoju fizycznym dzieci w Polsce – Duże miasto, małe miasto, wieś, Zakład Antropologii PAN, Warszawa.
- Hurlock E. B., 1985, *Rozwój dziecka*, PWN, Warszawa.
- Iwanowski W., 1982, Kształtowanie się fizjologicznych krzywizn kręgosłupa człowieka. Studia oparte na badaniach dzieci i młodzieży Wrocławia, Studia i Monografie, AWF

- Iwanowski W., 1992, Teoretyczne i praktyczne przesłanki standaryzacji krzywizn kręgosłupa, [w] Ślężyński J. [red], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, Katowice 189 – 191.
- Jachowicz R. 1959, Własna metoda określania postawy ciała, Rocznik PZH, nr 3
- Jackson R.P, Mc Manus A.C., 1994, Radiographic analysis of sagittal plane alignment and balance in standing volunteers and patients with low back pain matched for age, sex and size: A prospective controlled clinical study. Spine, 14, 1611-1618.
- Jakóbczak J., 2004, Postawa ciała dziewcząt w wieku 8-12 lat, Auksologia a promocja zdrowia, Kielce, 2004, t. 3, s. 53-59.
- Jasiński R., 1991, Rozwój morfologiczny i postawa ciała jedenastoletnich dzieci wybranych szkół miejskich i wiejskich, Zeszyty naukowe AWF Wrocław, nr 54, s. 57-65.
- Jethon Z., 1977, Podstawy klasyfikacji zmęczenia. Możliwość zapobiegania nadmiernemu zmęczeniu we współczesnych warunkach bytowania i pracy, [w] Z. Jethon, [red.], Zmęczenie jako problem współczesnej cywilizacji, PZWL, Warszawa.
- Kabsch A., 1999, Biomechaniczne i biocybernetyczne podstawy ćwiczeń osiowo-symetrycznych według Hoppe, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, Nowy Sącz, s. 11-18.
- Kalka E., Łuczak E., 1997, Rozwój fizyczny dzieci z niską urodzeniową masą ciała w okresie wczesnoszkolnym (7-11 lat), Postępy Rehabilitacji, t. Xi, z.1, s. 97-104.
- Kasperczyk T., 1983, Metody oceny postawy ciała, AWF Kraków.
- Kasperczyk T. i wsp. 1986, Ocena występowania wad postawy ciała u dzieci i młodzieży, [w] Postępowanie korekcyjne i rekreacja ruchowa w rozwoju fizycznym dzieci i młodzieży, AWF, Warszawa, s. 226-240
- Kasperczyk T., Szmigiel C., 1990, Postawa ciała dzieci i młodzieży w świetle ontogenetycznych uwarunkowań, [w], Spondyliatra, [red] G. Świdorski, t. II, 2/3, s. 28 - 31.
- Kasperczyk T., 1992, Diagnostyka wad postawy, [w], Ślężyński J. [red], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, AWF, Katowice, s. 33 - 43.
- Kasperczyk T., 1994, Wady postawy ciała, Wyd. Kacper – Kraków.
- Kasperczyk T., Pelczar J., 1999. Podstawy biomechaniki i fizjologii postawy ciała, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, Nowy Sącz, s. 30-90.
- Kasperczyk T., 2000, Metody oceny postawy ciała, Wydawnictwo skrytowe, AWF Kraków, nr 65.

- Kingm I. i wsp., 1998, Asymmetric low back loading in asymmetric lifting movements is not prevented by pelvic twist. *Journal of Biomechanics*, 31, 6, s. 527-534.
- Knapczyk M., i wsp., 2004, Wyniki oceny postawy ciała dzieci sześciolletnich i trzynastoletnich uczęszczających do przedszkoli i szkół dzielnicy Wilda miasta Poznania, Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. Rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz ich motoryczność w zdrowiu i wybranych jednostkach chorobowych, Poznań, s. 15.
- Kopczyńska-Sikorska J., 1998, Stan zdrowia fizycznego populacji w wieku szkolnym *Kultura Fizyczna*, nr 5-6.
- Korovessis P.G. i wsp., 1998, Reciprocal angulation of vertebral bodies in the sagittal plane in an asymptomatic Greek population. *Spine*, 23, 700-704.
- Korovessis P.G. i wsp., 2001, Prediction of thoracic kyphosis using the Debrunner kyphometer. *J Spinal Disord*, 14, 67 – 72.
- Koszczyk T., 1991, Asymetria morfologiczna i dynamiczna oraz możliwości jej kształtowania u dzieci w młodszym wieku szkolnym, S. M. AWF Wrocław, nr 27
- Kotwicki T. i wsp., 2004, Wartość tak zwanego komputerowego badania postawy ciała dzieci i młodzieży, Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. Rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz ich motoryczność w zdrowiu i wybranych jednostkach chorobowych, Poznań, s. 68 - 69.
- Kowal R., 2004, Badanie częstości występowania wad postawy ciała i ich związek z budową somatyczną i rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży w wieku od 9 do 16 lat w Radomiu, Praca doktorska, Akademia Medyczna w Bydgoszczy.
- Kovac V., Pecina M., 1999, Moire topography in measurement of the sagittal curvatures of the spine, *Coll Antropol.* 23(1), 1999, s. 153-158.
- Krawański A., 1990, Ontogenetyczny proces formowania się postawy ciała człowieka, AWF, Poznań.
- Krawański A., 1992a, Postawa ciała i metody jej oceny, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, 293.
- Krawański A., 1992b, Dylemat poprawności kształtu ludzkiego ciała, [w] Ślężyński J. [red.], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, Katowice.
- Krawański A., 1993, Proces formowania się postawy ciała w ujęciu systemowym, [w] Dysfunkcje kręgosłupa – diagnoza i terapia [red.] Nowotny J., AWF Katowice.
- Kulczyński M., Dobosiewicz K., 2000, Częstość występowania wad postawy i asymetrii grzbietu w populacji dzieci wiejskich, Streszczenie VIII Sympozjum Naukowego PTR,

- Kuński H., 1981, Elementy zdrowotne rekreacji fizycznej osób w wieku średnim, IWZZ, Warszawa, 97.
- Kutzner – Kozińska M., 1986, Korekcja wad postawy, Wyd. II, WSiP, Warszawa.
- Kutzner-Kozińska M., 1995, Dbaj o prawidłową postawę ciała dziecka, WsiP, Warszawa,
- Kutzner-Kozińska M., red, 2001, Proces korygowania wad postawy. Wyd. AWF Warszawa.
- Kuźdzał A., Szczygieł A., Ćwirlej A., 2004, Porównanie parametrów krzywizn kręgosłupa w płaszczyźnie strzałkowej mierzonych metodą antropostereometryczną i inklinometryczną, Postępy Rehabilitacji, XVIII, 4, 11 – 14.
- Lebiedowska K. M., 1997, Metody oceny wybranych parametrów narządu ruchu oparte na biomechanicznych modelach procesu rozwojowego dzieci w wieku od 6 do 18 lat, część 3 Wskaźnik utrzymania równowagi, Postępy Rehabilitacji, t. XI, z. 1, s. 21-27.
- Lewandowski J. i wsp., 2003a, Tensometryczny system pomiarów krzywizn kręgosłupa. Ocena rzetelności pomiarów, [w:] A. Bulicz, Potęgowanie zdrowia, czynniki, mechanizmy i strategie zdrowotne, Radom, s. 109-113.
- Lewandowski J. i wsp., 2003b, Lumbar lordosis in children: an elektrogoniometric pilot study. Evaluation of intraobserver and interobserver variability. [In:] W. Starosta, W. Osiński [red.], New ideas in sport science: current issues and perspectives. Part 2. International Association of Sport Kinetics. Library series, V. 15, PWSZ, Leszno, 161 – 164.
- Lewandowski A., Talar J., 2005, Wady postawy a sprawność fizyczna dzieci w wieku szkolnym na przykładzie badań młodzieży Gimnazjum nr 23 w Bydgoszczy, Medycyna Sportowa, V. 21, nr 2, s. 99 - 110.
- Lewandowski J. 2006, Kształtowanie się krzywizn fizjologicznych i zakresów ruchomości odcinkowej kręgosłupa człowieka w wieku 3 - 25 lat w obrazie elektrogoniometrycznym, AWF Poznań, 7 - 12.
- Lewit K., 1974, Rentgenowe wysetreni statiki patere, Acta Chir. orthop. traum. cech. 39
- Lewit K., 1984, Leczenie manualne zaburzeń czynności narządu ruchu, PZWL, Warszawa.
- Lichota M., 1999, Częstość występowania bocznego skrzywienia kręgosłupa dzieci wiejskich, [w:] J. Zagórski i wsp., [red.] Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Biała Podlaska,

Suplement nr 1, s. 361-369.

- Lizis I., wsp., 1992, Postawa ciała i jej związek z cechami morfologicznymi dzieci otyłych, [w:] J. Ślężyński, [red.], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, AWF Katowice, s. 99-108.
- Łubowska W., 2003, Ocena fizjologicznych krzywizn kręgosłupa i jej znaczenie w praktyce szkolnego wychowania fizycznego, rozprawa doktorska, AWF Gdańsk.
- Łukowicz M. I wsp. 2001, Ocena występowania wad postawy ciała wśród dzieci i młodzieży regionu bydgoskiego, Postępu Rehabilitacji, XV, nr 3. s. 67.
- Mac Alister W., Shackelford G., 1975, Measurement of spinal curvatures. Radiol Clin North Am, 13, 113-121.
- Malinowski A., 1976, Dziecko poznańskie. Normy i metody kontroli rozwoju fizycznego, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im A. Mickiewicza, Poznań.
- Malinowski A., 1985, Postawa ciała i metody jej oceny, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 291.
- Malinowski A., 1987, Norma biologiczna a rozwój somatyczny człowieka, IWZZ, Warszawa, s. 128 – 134.
- Malinowski A., 1989, Skład i postawa ciała, [w] J. Strzałko [red], Antropologia, PWN, Warszawa, Poznań.
- Malinowski A., Bożiłow W., 1997, Podstawy antropometrii, PWN, Łódź.
- Mainel K., 1967, Motoryczność ludzka. Zarys teorii czynności sportowych i działań ruchowych z punktu widzenia pedagogicznego, SiT, Warszawa.
- Mellin G. i wsp. 1988, Spinal mobility and posture and their correlations with growth velocity in structurally normal boys and girls aged 13 to 14. Spine, 13: 152 – 154.
- Mellin G., Poussa M., 1992, Spinal mobility and posture In 8-to 16 year-old children. J Orthop Res, 10, 211-216.
- Miałkowska J., 2001, Kształtowanie się postawy ciała dzieci i młodzieży w wieku 7-14 lat Studia i Monografie AWF, Wrocław, nr 59, s. 187-201.
- Międzynarodowe seminarium fizjologii wysiłków fizycznych dziecka, 1989, Lauren 27-29.04.89 r., Sport Wyczynowy, nr 9-10.
- Milanowska K., 1977, Występowanie wad postawy ciała u dzieci i młodzieży, [w] Korektywa i kompensacja w rozwoju młodzieży szkolnej, SiT, Warszawa.
- Milanowska K., 1983, Wady postawy, [w] J. Milanowska, W. Dega [red], Rehabilitacja Medyczna, PZWL, s. 271-286.
- Minskij I.A., 1972, Pribor dla opredielenija naczalnych form naruszenija osanki z

- graficznym izobrażeniem linii oscistych otrostkov pozwonczika, Gig. i Sanit., nr 7.
- Mirkiewicz M., 1999, Zdrowie dzieci wiejskich na tle ich rówieśników z miasta, [w:] J. Zagórski i wsp., [red.], Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Biała Podlaska, Suplement nr 1, s.269-276.
- Moe J.H. i wsp., 1978, Kyphosis-lordosis; general principles. [In:] Scoliosis and other spine deformities W.B. Saunders, Philadelphia.
- Mrozkowiak M, 2003a, Komputerowe badanie postawy ciała, Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne, nr 6-7 s. 15-20.
- Mrozkowiak M., 2003b, Próba analizy zmian krzywizn fizjologicznych kręgosłupa dzieci 4 - 7 letnich Gdańsk 11-13.09.03 r., Międzynarodowa konferencja naukowa PTA nt. Wszystkich rzeczy miarą jest człowiek.
- Mrozkowiak M., 2007a, Zróżnicowanie występowania postaw ciała prawidłowych, wadliwych i skolioz u dzieci i młodzieży w wieku 4 - 19 lat w wybranych regionach Polski, Uniwersytet Szczeciński, Wydawnictwo Promocyjne „Albatros”, Szczecin.
- Mrozkowiak M., 2007b, Zróżnicowanie płciowe występowania postaw ciała prawidłowych, wadliwych i skolioz u dzieci i młodzieży w wieku od 4 do 19 lat w wybranych regionach Polski, Uniwersytet Szczeciński, Wydawnictwo Promocyjne „Albatros”, Szczecin.
- Mrozkowiak M., 2007c, Zróżnicowanie wiekowe występowania postaw ciała prawidłowych, wadliwych i skolioz u dzieci i młodzieży od 4 do 19 lat w Polsce, Uniwersytet Szczeciński, Wydawnictwo Promocyjne „Albatros”, Szczecin.
- Mrozkowiak M. 2007d, Zróżnicowanie występowania postaw ciała prawidłowych, wadliwych i skolioz u dzieci i młodzieży w wieku od 4 do 19 lat w odniesieniu do płci i wieku w wybranych regionach Polski,
- Mrozkowiak M, 2007e, Zróżnicowanie środowiskowe występowania postaw ciała prawidłowych, wadliwych i skolioz u dzieci i młodzieży od 4 do 19 lat w wybranych regionach Polski, Uniwersytet Szczeciński, Wydawnictwo Promocyjne „Albatros”, Szczecin.
- Ng J. K. F. i wsp. 2001, Range of motion and lordosis of the lumbar spine: Reliability of measurement and normative values. Spine, 26, 53 – 60.
- Niechaj A., Traczyk W. Z., 1989, Ruchy i postawa ciała [w:] W.Z. Traczyk, A. Trzebski [red.]: Fizjologia człowieka z elementami fizjologii stosowanej i klinicznej. Warszawa, PZWL.

- Nissinen M., 1995, Spinal posture during pubertal growth, *Acta Paediatr*, 84, 308-312.
- Nowak S., 1999, Współpraca systemów analizatorowych w fizjologicznym mechanizmie sterowania postawą ciała, [w] Murawow I. [red], *Zdrowie: istota, diagnostyka i strategię zdrowotne*, Materiały konferencyjne, Krynica Górska, s. 45-49.
- Nowotny J., 1992a, Postawa ciała i metody jej oceny, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 289.
- Nowotny J., 1992b, Fototopografia z wykorzystaniem rastra optycznego i komputera jako sposób oceny postawy ciała, *Postępy Rehabilitacji*, 6, 1, s. 15-23.
- Nowotny J., Saulicz E., 1993, Neurofizjologiczne aspekty korekcji odchyłeń od prawidłowej postawy ciała, [w] Nowotny J., [red.] *Dysfunkcja kręgosłupa – diagnostyka, terapia*, AWF Katowice.
- Nowosad - Sergeant E., 2006, Ocena wad postawy ciała w obrębie tułowia i ich współzależność z budową somatyczną i dojrzewaniem płciowym u dzieci i młodzieży z regionu podkarpackiego, *Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego*, Rzeszów, nr 1, s. 33 - 48
- Oldreive W.L., 1996, Critical Review of the Literature on the Anatomy and Biomechanice of the Sacroiliac Joint. *The J. of Man and manip. Ther.*, v. 4, 4, s. 157-165.
- Osiński W., 2003, *Antropomotoryka*, AWF, Poznań.
- Owczarek S., 1999, Profilaktyczna i terapeutyczna funkcja aktywność fizycznej u dzieci, *Przegląd Naukowy Instytutu Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego WSP w Rzeszowie*, nr 1, s. 31-35.
- Penjabi M.M., White A. A., 1978, *Clinical biomechanic of the spine*, Philadelphia J.B., Lippincott CO.
- Pilch T., Lepalczyk I., 2002, *Pedagogika społeczna*, Wyd. Żak.
- Prętkiewicz - Abacjew E., Sykut L., Zeyland Malawka E., 1992, Objawy asymetrii w postawie ciała młodszych dzieci szkolnych, Ślężyński J. [red], *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, AWF, Katowice, s. 175-180.
- Prętkiewicz - Abacjew E., Wróblewska A., Zajt-Kwiatkowska J., Rogo B., Zeyland-Malawka E., 2001, Spostrzeżenia i uwagi dotyczące oceny postawy ciała na podstawie badania metodą fotogrametryczną, *Pediatrics Polska*, LXXVI, 9, s. 643-650.
- Propst-Proctor S.L., Bleck E.E., 1983, Radiographic determination of lordosis and kyphosis in normal and scoliotic children. *J Pediatr Ortop*, 3, 344-346.
- Przewęda R., 1962, *Przegląd ważniejszych metod oceny postawy ciała*. *Roczniki*

- Naukowe, AWF Warszawa, t. 1.
- Przewęda R., 1981, Rozwój somatyczny i motoryczny, WSiP, Warszawa.
- Przewęda R., 1997, Stan zdrowia polskiej młodzieży, Wychowanie Fizyczne i Sport, kwartalnik, t. XLI, nr 1-2, s. 15-45.
- Przybylski J. 1965a, Postawa ciała i metody jej oceny, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 290.
- Przybylski J., 1965b, Typy krzywizn przednio-tylnych kręgosłupa. Przegląd Antropologiczny, 31, 1, 7- 41.
- Przybylski J., 1971a, Rozwój fizyczny dziewcząt z bocznym dystonicznym skrzywieniem kręgosłupa, Materiały Zjazdu Naukowego PTO i Tr, PZWL, Warszawa, s. 549-550.
- Przybylski J., 1971b, Zachowanie się przednio-tylnych krzywizn kręgosłupa u młodzieży w pozycji siedzącej, Chirurgia Narządu Ruchu Ortop. Pol., XXXVI, nr 1, s. 71-75.
- Przybylski J., 1972, Postawa młodzieży w rozwoju osobniczym od 8 do 21 roku życia. Przegląd Antropologiczny, 38, 2, 255-262.
- Raczkowski J. W., 1996, Wady postawy – współczesny problem medycyny sportowej, Medycyna Sportowa, t. II, nr 55, s. 2-4.
- Renshaw T. S., 1988, Screening of school children for scoliosis, Clin. Ortop., s. 26-33
- Romanowski W., Eberhard A., 1972, Profilaktyczne znaczenie zwiększonej aktywności ruchowej człowieka. PZWL, Warszawa.
- Romanowski W., 1986, Psychosomatyka jako czynnik kształtujący sylwetkę człowieka, [w] Grochmal S. [red.] Teoria i metodyka ćwiczeń relaksowo-koncentrujących, PZWL,
- Ronikier A., 1989, Korektywa, kompensacja i rehabilitacja ruchowa, [w] Raport o kulturze fizycznej w Polsce, Komitet Nauk o Kulturze Fizycznej PAN, Warszawa, s. 86-106.
- Ronikier A., 1997, Rola rehabilitacji ruchowej w leczeniu dzieci i młodzieży, Wychowanie fizyczne i sport, AWF, Warszawa, t. XLI, nr 1-2, s. 233-239.
- Ruggerone M., Austin J.H., 1986, Miore topography in scoliosis. Correlations with vertebral lateral curvature as determined by radiography, Phys. Ther., Jul., nr 66 (7) s. 1072 –1077.
- Saulicz E., 2003, Zaburzenia przestrzennego ustawienia miednicy w niskostopniowych skoliozach oraz możliwości ich korekcji, AWF Katowice.
- Savory, B.S., Kaute B.B, 1999, Beckenschiefstand oder Kurzbeinsyndrom als vermeidbare Ursache von Ruckenbeschwerden. Manuelle Medizin, 37, s. 304-308.
- Sayle H., 1983, Stres okiełznany, PWL, Warszawa.

- Siniarska A., Sarna J., 1980, Asymmetry of human body – a synthetic approach. *Studies in Human Ecology*, v. 4.
- Smoczyński A., 1994, Operacyjne leczenie niestabilności kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego spowodowanej kręgozmykiem, AMG, Gdańsk.
- Smolik A., Stokłosa F., 1959, Zmiany kształtu kręgosłupa u sportowców, *Kultura Fizyczna*, nr 5.
- Stagnara P. i wsp., 1982, Reciprocal angulation of vertebral bodies in a sagittal plane: Approach to references for the evaluation of kyphosis and lordosis. *Spine*, 7, 335-342.
- Starosta J., 1993, Kształt kręgosłupa z punktu widzenia motoryki człowieka i motoryki sportowej, *Postępy Rehabilitacji*, t. VII, z. 4, 19 – 32.
- Stasiak J., Wierzbička A., 1992, Kształtowanie się fizjologicznych krzywizn kręgosłupa, *Lider*, nr 9 (20), s. 13-14.
- Stauffer E.S., 1997, Thoracolumbar spine fractures without neurological deficit, *American Academy of Orthopaedic Surgeons*, 81-84
- Stępień G., 2000, Typy lateralizacji, [w:] A. Malinowski, H. Stolarczyk, T. Lorkiewicz, [red]., *Antropologia a medycyna i promocja zdrowia*, Uniw. Łódzki, Łódź, s. 46-52
- Stokes I.A.F., Pekalsky J.R., Moreland M.S., 1987, Surface topography and spinal deformity. *Proceedings of the 4-th International Symposium*. Gustaw Verlag, New York.
- Stokes I.A., Moreland M.S., 1987, Measurement of the shape of the back in patients with scoliosis. The standing and forward bending positions, *J. bone Joint Surg. Am.*, Feb., nr 69 (2), s. 203-211.
- Stokes I.A. i wsp., 1988, Spine and back-shape changes in scoliosis, *Acta Orthop. Scand.*, Apr., nr 59 (2), s. 128-133.
- Stolbiecka M., 1932, Badanie postawy dziewcząt szkół powszechnych. *Chir. Narz Ruchu i Ortop. Pol.* tom 6.
- Suder A., Kościuk T., Pałasz J., 2003, Częstość występowania wad postawy chłopców krakowskich w wieku od 4 do 18 lat – stan aktualny i zmiany w ostatnim trzydziestoleciu, *Pediatrics Polska*, LXXVIII, 2, s. 123 – 130.
- Suzuki N. i wsp. 1999, Analysis of Posterior Trunk Symmetry Index (POTSI) in Scoliosis, Part 1 i 2, *Research into Spinal Deformities 2* I.A.F. Stokes (Ed.), IOS Press. s. 81-88.
- Szczygieł A., Janusz M., Marchewka A., 2001, Ocena wybranych parametrów postawy ciała dzieci i młodzieży przy użyciu nowoczesnej techniki diagnostyczno-pomiarowej

- w aspekcie terapeutycznym, *Medycyna Sportowa*, v. 17, nr 11, s. 419-423.
- Szukiewicz H., 1968, *Biomechanika*, [w] Krysiak K., Ostrowski K. [red.], *Człowiek*, WP, Warszawa, s. 789 - 883.
- Szuman S., 1957, *Rozwój motoryki niemowlęcia*, *Kultura fizyczna*, nr 11.
- Ślężyński J., 1992, *Postawa ciała i metody jej oceny*, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 288.
- Ślężyński J., Kasperczyk T., 1990, *Stan i perspektywy badań nad postawą ciała człowieka*, AWF, Warszawa.
- Ślężyński J., Kasperczyk T., 1993, *Ewolucja metod oceny postawy ciała człowieka* [w] Nowotny J. [red.], *Dysfunkcje kręgosłupa – diagnostyka, terapia*, AWF, Katowice
- Śliwa W., 1995, *Posturometr S – urządzenie do pomiaru parametrów postawy ciała*, *Medycyna Sportowa*, nr 46, s. 15-16.
- Śliwa W., Chlebicka E., 1999, *Porównanie postawy ciała dzieci miejskich i wiejskich*, [w:] J. Zagórski i wsp., [red.], *Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej*, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Biała Podlaska, Suplement nr 1, s.277-281.
- Śliwa W. i wsp., 2003, *Zróżnicowanie środowiskowe w cechach somatycznych i postawie ciała dzieci w wieku 15 lat*, [w:] J. Zagórski i wsp., [red.], *Uwarunkowania rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży wiejskiej*, Instytut Wychowania Fizycznego i Sportu Lublin, s. 95-100.
- Śliwa W., Chlebicka W., 2004, *Wpływ czynnika środowiskowego na częstość występowania wad postawy ciała*, [w] J. Zagórski i wsp. [red.], *Uwarunkowania rozwoju dzieci i młodzieży wiejskiej*, Instytut Medycyny Wsi, Lublin.
- Świerc A., 2006, *Komputerowa diagnostyka postawy ciała – instrukcja obsługi*, Czernica Wroclawska.
- Świdorski G., Świdorska K., 1992, *Kliniczne uwarunkowania wydolności kręgosłupa a postawa ciała*, [w] J. Ślężyński [red.], *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, AWF, Katowice, s. 23 - 32.
- Świdorski G., 1992a, *Główne zadania w profilaktyce i korekcji wad postawy dzieci i młodzieży*, [w] Ślężyński J. [red.] *Postawa ciała człowieka i metody jej oceny*, Katowice 1992.
- Świdorski G., 1992b, *Postawa ciała i metody jej oceny*, Konferencja okrągłego stołu o postawie ciała człowieka, AWF, Katowice, s. 288.
- Takasaki H., 1998, *Moire topography*, *Appl. Optics*, 9, s. 1467 - 1472.

- Tanner S.M., 1963, Rozwój w okresie pokwitania, PZWL, Warszawa.
- Thometz J.G. i wsp., 2000, Variability In three dimensional measurements of Beck contour with raster stereography in normal subjects. *J Pediatr Ortop*, 20, 54 - 58.
- Tokarczyk R., Mazur T., 2006, Fotogrametria, zasady działania i zastosowanie w rehabilitacji, *Rehabilitacja Medyczna*, tom 10, nr 4, xx – xx ISSN 1427 – 9622, Elipsa – Jama s.c.
- Troyanovich S.J. I wsp., 1997, Radiographic mensuration characteristics of the sagittal lumbar spine from a normal population with a method to synthesize prior studies of lordosis. *J Spinal Disord*, 10, 370 - 386.
- Tuzinek S., 2001, Fizjologiczne aspekty zachowania prawidłowej postawy ciała, [w] , I. Murawow [red], *Zdrowie: istota, diagnostyka i strategie zdrowotne*, Materiały konferencyjne, Krynica Górská, s. 501 - 506.
- Tuzinek S., 2003, Waleologiczna strategia zdrowia - - szansą w profilaktyce i leczeniu wad postawy ciała, [w:] A. Bulicz, *Potęgowanie zdrowia, czynniki, mechanizmy i strategie zdrowotne*, Radom, s. 206 - 209.
- Tylman D., 1972, Patomechanika bocznych skrzywień kręgosłupa, PZWL, Warszawa.
- Tylman D., 1974, Kompensacyjne zmiany miednicy w bocznych skrzywieniach kręgosłupa, [w], *Korektywa i kompensacja w rozwoju młodzieży szkolnej*, T. Trzeźniowski, T. Maszczak, [red.], SiT, Warszawa, s. 107-111.
- Vedantam R. i wsp., 1998, Comparison of standing sagittal spinal alignment In asymptomatic adolescents and adults. *Spine*, 23, 211-215.
- Voutsinas S.A., Mac Ewan G.D., 1986, Sigittal profiles of the spine. *Clin Orthop*, 210, 235-242.
- Waddell G. i wsp., 1992, Objective clinical evaluation of physical impairment in chronic low back pain. *Spine*, 17, s. 617 – 628.
- Wagner H., 1990, Beckenschiefstand und Beinlagenkorrektur. *Ortopade*, 19, s. 273-277.
- Walicka-Cupryś K., Stec M., Mrozkowiak M., 2006, Porównanie parametrów krzywizn kręgosłupa w płaszczyźnie strzałkowej mierzonych metodą fotogrametryczną z wykorzystaniem zjawiska Moire'a i inklinometryczną, XII sympozjum PTR pt. Ocena skuteczności rehabilitacji medycznej opartej na dowodach naukowych, Kraków 22 - 24.09.06.
- Walker A.P., Dickson R.A., 1984 School screening and pelvic tilt scoliosis. *Lancet*, 2, 152-153.
- Walker J.M., 1986, Age-related differences in the Human sacroiliac joint: a histological

- study; implications for therapy. *Jurnal of Ortopaedic nad Sports Physical Therapy*, v. 7, 6, s. 325-334.
- Wambolt A., Spencer D.L., 1987, A segmental analysis of the distribution of the lumbar lordosis in the normal spine. *Orthop Trans*, 11, 92 – 93.
- White A., Penjabi M.M., 1978, *Clinical biomechanics of the spine*, Lippincott, Philadelphia.
- Wich J., 1965, Normy rozwojowe, *Materiały i Prace Antropologiczne*, PAN, Wrocław.
- Widhe T., 2001, Spine: postury, mobility and pain, A longitudinal study from childhood to adolescence. *Eur Spine J*, 10, 118-123.
- Wielki Cz., 1987, Asymetria barkowa i biodrowa u dzieci w wieku szkolnym (6-14 lat), [w] *Wychowanie fizyczne i sport dzieci w młodszym wieku szkolnym, Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Wydziału Wychowania Fizycznego*, Z. Wyżnikiewicz-Kopp [red], Uniwersytet Szczeciński, s. 203-213.
- Wiernicka M., 2003, Analiza oceny wybranych parametrów postawy ciała metodami Hoppe, opisanymi przez Kasperczyka i testami funkcjonalnymi, na podstawie badań wybranych losowo dzieci miasta Poznania w wieku 7-15 lat, [w:] A. Bulicz, *Potęgowanie zdrowia, czynniki, mechanizmy i strategie zdrowotne*, Radom, s. 136-139.
- Wilczyński J., 2004, Różnice w postawie ciała między dziećmi ze środowiska miejskiego i wiejskiego w wieku 7-12 lat, [w:] J. Zagórski, H. Popławska, M. Skład, [red.], *Uwarunkowania rozwoju dzieci i młodzieży wiejskiej*, IMW, Lublin, s. 522-530
- Willner S., 1979, Moire topography for the diagnosis and documentation of scoliosis, *Acta Orthop. Scand.*, nr 50, s. 295-302.
- Willner S., Johnson B., 1983, Thoracic kyphosis and lumbar lordosis during the growth period in children, *Acta Paediatr Scand*, 72, 873-878.
- Wisterowicz A., 1988, Funkcjonalnie prawidłowa postawa warunkiem uczestnictwa w specjalistycznym treningu sportowym, *Medycyna Sportowa*, nr 11, s. 15-16.
- Wisterowicz A., 1990a, Kryteria biomechaniczne funkcjonalnie prawidłowej postawy, [w] Erdman [red], *Materiały ogólnopolskiej konferencji biomechaniki*, AWF, Gdańsk.
- Witt A., 1999, Postawa i ruchy ciała – biomechanika, [w] Traczyk W.Z. [red], *Diagnostyka czynnościowa człowieka, fizjologia stosowana*, PZWL, Wa-wa
- Wolański N., 1956a, Współzależność między postawą ciała a niektórymi cechami morfologicznymi, *Chirurgia Narządu Ruchu i Ortopedia Polska*, nr 1.
- Wolański N., 1956b, Kyfolordozometr – prosty przyrząd do pomiarów krzywizn

- kręgosłupa, Kultura Fizyczna, nr 12.
- Wolański N., 1957a, Typy postawy ciała człowieka i ich określenie. Kultura Fizyczna, 11, 7, s. 520-529.
- Wolański N., 1957b, Problem prawidłowej postawy stojącej u człowieka i jej stabilizacji, Kultura Fizyczna, nr 10.
- Wolański N., 1958, Krytyczny wiek w kształtowaniu się postawy ciała, Chirurgia Narządu Ruchu, t.23, nr 2.
- Wolański N., 1959, Kształtowanie się postawy ciała człowieka, Pediatria Polska, nr 9, s. 1203-1216.
- Wolański N., 1961, Badanie nad kształtowaniem się postawy ciała u dzieci i młodzieży miejskiej, Chirurgia Narządu Ruchu i Ortopedia Polska.
- Wolański N., 1975a, Metody kontroli i normy rozwoju dzieci i młodzieży, PZWL, Warszawa.
- Wolański N. i wsp., 1975b, Antropometria inżynierska, Książka i Wiedza, Wa-wa.
- Wolański N., Parizkova J. 1976, Sprawność fizyczna a rozwój człowieka, SiT, Warszawa, s. 124-152.
- Wolański N., 2005, (1986), Rozwój biologiczny człowieka, PWN, Warszawa.
- Wong H.K., 1997, Direct spinal curvature digitization in scoliosis screening-a comparative study with Moire, Spinal Disord, 10 (3), 185 - 192
- Woynarowska B. i wsp., 1996, Stan zdrowia dzieci i młodzieży w Polsce, Lider, nr 2
- Zarzycki D., i wsp. 1983, Wartość topografii Moire'a w diagnostyce skolioz idiopatycznych, [w] Dega W. [red:], Wczesne wykrywanie i zapobieganie progresji bocznych skrzywień kręgosłupa, PZWL, Warszawa, 93 – 97.
- Zawieska D., 2003, Rozprawa doktorska. Badanie przydatności techniki mory projekcyjnej w fotogrametrycznych pomiarach deformacji kręgosłupa, Politechnika Warszawska, Warszawa.
- Zeyland-Malawka E., 1978, Charakterystyka porównawcza postaw ciała studentów WSWF w Gdańsku na I i IV roku studiów. Zeszyty naukowe WSWF, Gdańsk, nr 2, s. 3-12.
- Zeyland-Malawka E., 1983, Wybrane cechy rozwoju fizycznego, postawy ciała i sprawności układu oddechowego studentów 1-go roku Politechniki Gdańskiej na tle studentów wychowania fizycznego, Zeszyty naukowe, AWF, Gdańsk, nr 7, s. 105-117.
- Zeyland-Malawka E., 1992a, Korygować czy kreować postawę ciała, [w] J. Ślężyński [red:], Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, AWF Katowice.

- Zeyland-Malawka E., 1992b, O kryteriach oceny postawy ciała, [w] J. Ślężyński [red],
Postawa ciała człowieka i metody jej oceny, AWF Katowice.
- Zeyland-Malawka E., 1993, Ćwiczenia korekcyjne, AWF, Gdańsk.
- Zeyland – Malawka E., 1997, Badanie postawy ciała, AWF, Gdańsk.
- Zeyland-Malawka E., 1999a, Klasyfikacja i ocena postawy ciała w modyfikacjach
metody Wolańskiego i nowojorskiego Testu Klasyfikacyjnego, Fizjoterapia 7, 4, s. 52-
55.
- Zeyland-Malawka E., 2003, Wyniki pomiarów krzywizn kręgosłupa jako układ
odniesienia w badaniu postawy ciała, Fizjoterapia 11,3, 5 - 12.
- Zeyland-Malawka E., 2004, Wybrane morfologiczne i funkcjonalne parametry ciała
człowieka jako modyfikatory przednio-tylnych krzywizn kręgosłupa, Medycyna
Sportowa, nr 6 (159), s. 289-29.
- Żak T., Dziak A., 1970, Propedeutyka ortopedii, PZWL, Warszawa.
- Yung R.S., Andrew P.D., Cummings G.S., 2000, Effect of simulating leg length inequality
on pelvic torsion and trunk mobility. Gait and Posture, 11, 3, s. 217-223.
- Youngson R.M., 1997, Collins, Słownik encyklopedyczny „Medycyna”, Wydawnictwo
RTW, s. 385-386.